

Beszámoló

Czita Eszter

2025.06.02

Preregistration: <https://aspredicted.org/2tn9-vjgr.pdf>

Alapkérdés

A hipotézisem úgy szól, hogy szignifikáns pozitív kapcsolat van a vallásosság és az éghajlat között. A hit a felsőbbrendű istenekben, különösen az egyistenhit sokkal jellemzőbb a melegebb klímájú területeken élő emberi populációknál. A jó klímájú területeken a népességszám magasabb, így a hit, a vallásosság, a meggyőződés, hogy egy nagyobb hatalom befolyásolja pl. az időjárást, az élelem mennyiségét, a csoport általános egészségi állapotát stb., általánosságban fontos szerepet játszik a közösség életében a zökkenőmentes együttműködéshez. Ez a kapcsolat abból is fakad, hogy a csoportot, csoportokat leginkább egy meghatározó ember vezeti, akinek a hitvilága is befolyásol, vagyis „célszerűbb” egy istenben, maximum néhány istenből álló felsőbbrendű hatalomban hinnie.

Vizsgált változók

A vallás és az éghajlat kapcsolatát tehát két változón keresztül vizsgáltam:

Függő változóként a klíma adatokat kell vizsgálnunk az Egyenlítőtől távolodva. A klímaadatbázisban nem csak az egyes földrajzi területek átlaghőmérsékletével kapcsolatban találhatunk információkat, hanem az ott élő nemzetek szerint is le van bontva, tehát kulturális vonatkozásban is találhatunk adatokat.

Az Etnográfiai atlaszban a spirituális és politikai komplexitásnak nézünk utána, a politikai, vezetési, és természetesen vallással kapcsolatos adatokra fókuszálva.

soc_id	var_id	code
Aa1	EA001	8
Aa2	EA001	4
Aa3	EA001	1
Aa4	EA001	4
Aa5	EA001	3
Aa6	EA001	1
Aa7	EA001	7
Aa8	EA001	5
Aa9	EA001	6
Ab1	EA001	1
Ab10	EA001	0
Ab11	EA001	1
Ab12	EA001	0
Ab13	EA001	0
Ab14	EA001	1
Ab15	EA001	0
Ab16	EA001	1
Ab17	EA001	0
Ab18	EA001	1
Ab19	EA001	0
Ab2	EA001	1
Ab20	EA001	0
Ab21a	EA001	1
Ab21b	EA001	0
Ab22	EA001	0
Ab3	EA001	1

A klíma és a populáció méretének összehasonlítására egybeszerkesztett és szűrt adatok.

var_id	title	category
EA031	Mean size of local communities	Community organization, Population, Settlement
EA032	Jurisdictional hierarchy of local community	Community organization
EA033	Jurisdictional hierarchy beyond local community	Community organization, Politics
EA034	Religion: high gods	Ritual
EA035	Games	Games
EA036	Post-partum sex taboos	Ritual, Gender, Marriage
EA037	Male genital mutilations	Ritual, Gender
EA038	Segregation of adolescent boys	Ritual, Gender, Marriage
EA039	Domestic animals: plow cultivation	Subsistence, Economy
EA040	Domestic animals: type	Subsistence, Ecology
EA041	Domestic animals: milking	Subsistence, Economy
EA042	Subsistence economy: dominant activity	Subsistence, Economy
EA043	Descent: major type	Kinship
EA044	Sex differences: metal working	Labour, Gender, Economy
EA045	Sex differences: weaving	Labour, Gender, Economy
EA046	Sex differences: leather working	Labour, Gender, Economy
EA047	Sex differences: pottery making	Labour, Gender, Economy
EA048	Sex differences: boat building	Labour, Gender, Economy
EA049	Sex differences: house construction	Labour, Gender, Economy
EA050	Sex differences: gathering	Labour, Gender, Economy
EA051	Sex differences: hunting	Labour, Gender, Economy
EA052	Sex Differences: fishing	Labour, Gender, Economy
EA053	Sex differences: animal husbandry	Labour, Gender, Economy
EA054	Sex differences: agriculture	Labour, Gender, Economy
EA055	Age or occupational specialization: metal working	Labour, Economy
EA056	Age or occupational specialization: weaving	Labour, Economy

Elsőként a populációk méretét és a klíma kapcsolatát hasonlítottam össze, és az eredmény igazolta a hipotézisemnek azt a részét, hogy a melegebb éghajlat nagyobb populáció számot eredményez.

Ezen felül az is látható, mennyire játszanak fontos szerepet az egyes kategóriák a közösséget életében, pl. a rokonság, a munka, a vallás, a nem, vagy épp a gazdaság.

Ahol a vallás és a politika viszonylag nagyobb szerepet játszik, nagyobb a társadalmi merevség.

Számváltozónak csak a populáció méretét, illetve az átlaghőmérsékletet tekinthetjük. Ha megnézzük a szűrt adatainkat, és összehasonlítjuk a populációk méretét és a vallásosságát, arra jutunk, hogy kapcsolat van köztük. A viszonylag magasabb átlaghőmérsékletű nagyobb populációk tepeüednek le, a csoportkooperáció érdekében, és mert a jó éghajlatot és bőségesen pedig megjelenik a hit.

Tanulság

A vallásosság nem bizonyult fixen mérhető változónak, de biztos, hogy kapcsolódik a populáció méretéhez és az adott földrajzi terület éghajlati viszonyaihoz.